

*Харабара Тарас Іванович,
здобувач ступеня доктора філософії,
Національна академія статистики, обліку та аудиту;
заступник директора департаменту – начальник управління,
Міністерство економіки України*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ

Судова статистика, створена за результатами процесуальної діяльності судів, свідчить, в основному, про роботу самих судів. Водночас потенціал використання такої інформації є набагато більшим. При застосуванні в офіційній статистиці, така статистична інформація залишається підґрунтям для характеристики роботи судів та водночас може слугувати зразком правильного й однакового застосування судами норм чинного законодавства, виявляти та вказувати на проблеми, які негативно впливають на правозастосовчу практику органів державної влади України, враховуватись органами влади при прийнятті управлінських рішень.

Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (European Commission for the Efficiency of Justice, CEPEJ) у своїх рекомендаціях зазначає, що судова статистика повинна надавати можливість політикам і практикам отримувати релевантну інформацію про продуктивність і якість судової системи, зокрема про завантаженість судів та суддів, час, необхідний для подолання поточного навантаження, якість результатів роботи судів та обсяг людських і фінансових ресурсів, які необхідні для того, щоб впоратися з вхідним навантаженням [1].

Ідеї використання показників здійснення судочинства в офіційній статистиці в Україні є відносно новими і поряд із необхідністю трансформації судової статистики відповідно до нових вимог суспільства ще не знайшли широкого відображення на практиці. Водночас зроблено вагомі кроки у напрямі діджиталізації та забезпечення доступності даних судової статистики, зокрема завдяки запровадженню Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС).

Нормами Закону України «Про судоустрій та статус суддів» [2] встановлено обов'язок голів місцевих судів щодо організації ведення судової статистики та інформаційно-аналітичного забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства. Голови апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів, касаційних судів, крім організації ведення судової статистики, також, також мають здійснювати її аналіз.

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 152 даного Закону до повноважень Державної судової адміністрації України належить організація роботи з ведення судової статистики [2].

При цьому, в процесуальних кодексах передбачається, що у судах функціонує ЄСІТС, яка забезпечує автоматизовану аналітичну і статистичну обробку інформації.

Так, серед основних функцій ЄСІТС є автоматизація роботи судів, органів та установ у системі правосуддя, автоматизоване формування в режимі реального часу статистичних показників діяльності судів.

Зі статистичними даними про результати здійснення правосуддя можна ознайомитись на сайтах окремих судів, на офіційному вебпорталі «Судова влада України», а також на порталі відкритих даних (data.gov.ua). Водночас Державною службою статистики України оприлюднюється лише статистична інформація про адміністративні правопорушення в Україні, що свідчить, про те що адміністративні дані судової статистики наразі в офіційній статистиці практично не використовуються.

Варто зазначити, що Законом України «Про офіційну статистику» [3] закладено фундаментальні зміни, які пов'язані з використанням адміністративних даних. Зокрема, передбачається, що отримані від розпорядників адміністративні дані використовуються Державною службою статистики України та іншими виробниками офіційної статистики в статистичних цілях з метою забезпечення державних органів офіційною державною статистичною інформацією для формування та реалізації державної політики в інтересах забезпечення сталого розвитку, економічного добробуту та прав людини.

Крім того, Законом встановлюється, що з метою підтримки прийняття обґрунтованих управлінських рішень державними органами та органами місцевого самоврядування Держстатом можуть створюватись статистичні інформаційні системи отримання, накопичення, оброблення та візуалізації адміністративних даних [3].

Таким чином, сьогодні на законодавчому рівні закладено основу для використання судової статистики, в якості адміністративних даних, органами державної влади з метою її ефективного застосування у роботі при виявленні і усунення проблем, які виникають із застосуванням норм права та врахуванні для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Смалюк Р. Цифри на службі у правосуддя: 1639 слів про ефективність українських судів. Коаліція Реанімаційний Пакет Реформ. 07.12.2022. URL: <https://rpr.org.ua/news/tsyfry-na-sluzhbi-u-pravosuddia-1639-sliv-pro-efektyvnist-ukrainskykh-sudiv/>
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. ст. 545.
3. Про офіційну статистику. Закон України від 16.08.2022 № 2524-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20>